

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ
ՈՐՈՇՈՒՄ

«24» դեկտեմբերի 2018 թվականի N 28/Ը

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԸՆԹԱՑԻԿ
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով <<Հաշվեքննիչ պալատի մասին>> ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի
9-րդ մասի 5-րդ կետով՝ Հաշվեքննիչ պալատը

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Է.

1. Հաստատել միջին մասնագիտական կրթության համակարգի գործունեության
հաշվեքննության արդյունքների վերաբերյալ ընթացիկ եզրակացությունը՝
համաձայն հավելվածի:

ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ

 Լ. ՅՈԼՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ և ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ
ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

**Հաշվեքննության
հիմքը**

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի 2019 թվականի սեպտեմբերի 12-ի թիվ 19/5 որոշում:

**Հաշվեքննության
օբյեկտը**

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն:

**Հաշվեքննության
առարկան**

Միջին մասնագիտական կրթության համակարգը:

**Հաշվեքննությունն
ընդգրկող
ժամանակաշրջանը**

2018 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

**Հաշվեքննության
կատարման
ժամկետը**

2019 թվականի սեպտեմբերի 18-ից մինչև դեկտեմբերի 30-ը:

**Հաշվեքննության
մեթոդաբանությունը**

Իրականացվել է կատարողականի հաշվեքննություն: Հաշվեքննության ընթացքում կիրառվել է զննում, դիտարկում, հարցում, արտաքին հաստատում, վերլուծական ընթացակարգ և վերահաշվարկ:

**Հաշվեքննություն
իրականացնող
կառուցվածքային
ստորաբաժանում**

Հաշվեքննությունն իրականացվել է ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի իններորդ վարչության կողմից, որի աշխատանքները համակարգում է Հաշվեքննիչ պալատի անդամ Գագիկ Ոսկանյանը:

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի իններորդ վարչությունը, հիմք ընդունելով «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի և 33-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի դրույթները, կատարողականի հաշվեքննություն է իրականացրել ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության միջին մասնագիտական կրթության համակարգի 2018 թվականի գործունեության նկատմամբ:

Հաշվեքննության նպատակն է գնահատել միջին մասնագիտական կրթության համակարգը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցները տնտեսող, նպատակային և ծախսային արդյունավետ օգտագործման տեսանկյունից:

Նախարարության ղեկավարության պատասխանատվությունը

Նախարարության ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար՝ բյուջետային դասակարգումների և դրանց կիրառման ցուցումների համաձայն, ֆինանսատնտեսական գործունեությունը իրավական ակտերին, քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների շրջանակներում կնքված այլ գործարքներով սահմանված չափանիշներին և պահանջներին համապատասխան իրականացնելու համար:

Հաշվեքննողների պատասխանատվությունը

Հաշվեքննողների պատասխանատվությունն է անցկացված հաշվեքննության արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Հաշվեքննությունն անցկացվում է «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան՝ առաջնորդվելով Աուդիտի բարձրագույն մարմինների միջազգային կազմակերպության ստանդարտներով: Հաշվեքննության ընթացքում անհրաժեշտ է հետևել վարքագծի սկզբունքների պահանջներին, և հաշվեքննությունը պլանավորել ու իրականացնել այնպես, որպեսզի ձեռք բերվի ողջամիտ երաշխիք՝ տնտեսման, նպատակային և ծախսային արդյունավետության սկզբունքների ապահովման, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունները

էական խեղաթյուրումներից և անհամապատասխանություններից զերծ լինելու վերաբերյալ: Հաշվեքննության ընթացակարգերի ընտրությունը կախված է հաշվեքննողների դատողություններից, ներառյալ՝ խարդախության, կամ սխալի, կամ անհամապատասխանության հետևանքով էական խեղաթյուրման և ֆինանսատնտեսական գործունեության մեջ էական անհամապատասխանությունների ռիսկերի գնահատումը:

I. ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (ԱՄՓՈՓ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ) ՏՆՏԵՍՄԱՆ, ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ԵՎ ԾԱԽՍԱՎՈՐԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Միջին մասնագիտական կրթությունը առնվազն հիմնական ընդհանուր կրթության հիմքի վրա միջին մասնագիտական կրթական ծրագրերի իրականացումն է: «Հայաստանի Հանրապետության 2018 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրին հատկացվել է 7,958,508.1 հազ. դրամ՝ պետական պատվերի շրջանակում 17039 սովորողի ուսանողական նպաստ և 11759 սովորողի կրթաթոշակ տրամադրելու համար:

«Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրով ուսանողական նպաստների ձևով պետական պատվերով սովորողների ուսման վճարը փոխհատուցելու համար պետական բյուջեից հատկացված միջոցներով յուրաքանչյուր տարի փաստացի կատարում է միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների պահպանման ծախսերի ֆինանսավորում:

Միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունները չեն ներկայացնում բյուջետային ֆինանսավորման հայտեր, և դրանց կողմից կատարված փաստացի ծախսերը չեն համապատասխանում ծրագրի բյուջետային ֆինանսավորման հայտով ներկայացված ցուցանիշներին:

Պետական բյուջեի «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի ֆինանսավորումը իրականացվում է իրավական հիմք չունեցող ոչ արժանահավատ ցուցանիշների հիման վրա, և հնարավոր չէ գնահատել ծրագրի

կատարողականը տնտեսման և նպատակային արդյունավետության տեսանկյունից:

2018 թվականին պետական պատվերի շրջանակում տարբեր գերատեսչությունների միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններին մեկ ուսանողի հաշվարկով հատկացված տարեկան գումարի չափերը էական տարբեր են (մինչև 24.7 անգամ), որը պայմանավորված է ուսումնական հաստատությունների մասնագիտական առանձնահատկություններով, և հետևանք է «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի ֆինանսավորման սխալ պլանավորման:

Ծախսային արդյունավետության տեսանկյունից «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի «Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում» և «Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ» բաղադրիչներով 2018 թվականին կատարվել են անարդյունավետ ծախսեր:

Միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող առանձին ուսումնական հաստատություններ պետական բյուջեից կրթաթոշակների վճարման համար ֆինանսավորված միջոցների մի մասը ծախսել են ոչ նպատակային:

Հաշվեքննության ընթացքում ձեռք են բերվել և արձանագրվել են բավարար ապացույցներ «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի ա. ենթակետի դրույթին համապատասխան հաշվեքննության արդյունքները հիմնավորելու համար:

Հաշվեքննվող օբյեկտի ղեկավարությունը ծանոթացել է հաշվեքննության արդյունքներով կազմված արձանագրությանը, առարկություններ չունեն, ներկայացվել է բացատրություն:

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի անդամ՝

Գագիկ Ոսկանյան

24.12 2019 թվական

II. ԱՆՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԽԵՂԱԹՅՈՒՐՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՐԱՌՈՒՄՆԵՐ

«Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի ֆինանսավորում

Միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող վեց գերատեսչությունների ուսումնական հաստատությունների 2018 թվականին պետական բյուջեով «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի ճշտված պլանը կազմել է 7,550,481.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 7,394,153.4 հազ. դրամ, կամ ծրագրի կատարողականը՝ 97.9 %:

Ծրագիրը բաղկացած է «Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում» և «Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ» բաղադրիչներից: Առաջին բաղադրիչով 2018 թվականին պետական բյուջեի միջոցների ծախսը կազմել է 6,739,980.4 հազ. դրամ, երկրորդ բաղադրիչով՝ 654,173.0 հազ. դրամ (աղյուսակ 1):

Աղյուսակ 1

2018 թվականի պետական բյուջեի «Միջին մասնագիտական կրթություն»
ծրագրի կատարողականը

հազ. դրամ

Գերատեսչություն	Ուսանողական նպաստների տրամադրում			Ուսանողների կրթաթոշակ		
	տարեկան պլան	տարեկան ճշտված պլան	փաստ	տարեկան պլան	տարեկան ճշտված պլան	փաստ
ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	5,690,515.8	5,295,317.3	5,284,247.9	628,026.0	627,456.0	613,204.0
ՀՀ մշակույթի նախարարություն	196,962.1	196,204.3	195,360.1	6,384.0	6,384.0	5,054.0
ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն	1,006,501.1	981,859.1	892,344.2	34,072.2	34,072.2	34,072.0
ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանություն	370,102.9	370,102.9	339,261.0	-	-	-
ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչություն	24,234.0	24,234.0	24,234.0	1,710.0	1,710.0	1,444.0
ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	-	12,571.2	4,533.2	-	570.0	399.0

Ընդամենը	7,288,315.9	6,880,288.8	6,739,980.4	670,192.2	670,192.2	654,173.0
----------	-------------	-------------	-------------	-----------	-----------	-----------

Ուսանողական նպաստների տրամադրում

ՀՀ կառավարության 28.11.2013թ. թիվ 1330-Ն որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և (կամ) միջին մասնագիտական կրթության ծրագրեր իրականացնող պետական ուսումնական հաստատություններում ուսանողական նպաստներ և պետական կրթաթոշակ տրամադրելու կարգը» (այսուհետ՝ Կարգ): Համաձայն Կարգի 2-րդ կետի՝ ուսանողական նպաստը լրիվ կամ մասնակիորեն փոխհատուցում է ուսանողի ուսման վճարը: Հետևաբար, ըստ գործող Կարգի, ուսանողական նպաստի չափը պետք է փոխկապակցված լինի ուսանողների թվի և ըստ մասնագիտությունների դրանց ուսման վճարի հետ: Սակայն, «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի բյուջետային ֆինանսավորման հայտի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ ծրագրով ֆինանսավորվում են ուսումնական հաստատությունների մանկավարժների, վարչական անձնակազմի, հաշվապահների, ուսումնաօժանդակ և տնտեսական անձնակազմի աշխատավարձի ֆոնդերը, ինչպես նաև ուսումնական հաստատությունների կողմից ապրանքների ու ծառայությունների ձեռքբերման համար անհրաժեշտ ծախսերը: Փաստորեն, «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրով ուսանողական նպաստների ձևով պետական պատվերով սովորողների ուսման վճարը փոխհատուցելու համար պետական բյուջեից հատկացված միջոցներով յուրաքանչյուր տարի փաստացի իրականացվում է ուսումնական հաստատությունների պահպանման ծախսերի ֆինանսավորում:

Հաշվեքննությամբ պարզվել է, որ ՀՀ կրթության, գիտության, սպորտի և երիտասարդության նախարարության միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունները բյուջետային ֆինանսավորման հայտեր չեն ներկայացնում: Արդյունքում, ուսումնական հաստատությունների 2018 թվականի ծախսերի նախահաշիվների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դրանց կողմից կատարված փաստացի ծախսերը չեն համապատասխանում ծրագրի բյուջետային ֆինանսավորման հայտով

ներկայացված ցուցանիշներին: Արձանագրվել է, որ «գրասենյակային ապրանքներ և նյութեր» հոդվածով բյուջետային հայտով ներկայացված 3,861.9 հազ. դրամի դիմաց փաստացի ծախսը գումարային կազմել է 37,117.6 հազ. դրամ, իսկ «էներգետիկ ծառայություններ» հոդվածով ներկայացված 154,663.7 հազ. դրամի դիմաց փաստացի ծախսը կազմել է 99,235.4 հազ. դրամ: Բացի այդ, բյուջետային հայտում ֆինանսավորման հիմք հանդիսացող ցուցանիշները՝ մեկ խմբին ընկնող մանկավարժների դրույքների թիվը, մանկավարժների միջին ամսական աշխատավարձը, վարչական, ուսումնաօժանդակ և տնտեսական անձնակազմերի դրույքների թիվը և միջին ամսական աշխատավարձը հաստատված չեն իրավական ակտերով:

Փաստորեն, պետական բյուջեի «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է իրավական հիմք չունեցող ոչ արժանահավատ ցուցանիշների հիման վրա, և հնարավոր չէ գնահատել ծրագրի կատարողականը տնտեսման և նպատակային արդյունավետության տեսանկյունից:

«Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի «Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում» և «Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ» բաղադրիչների համար 2018 թվականին պետական բյուջեով սահմանվել են հետևյալ ոչ ֆինանսական կանխատեսվող ցուցանիշները (աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2

2018 թվականի «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի ոչ ֆինանսական ցուցանիշները

Գերատեսչություն	Պետական պատվերով ստացող ուսանողների թիվը		Կրթաթոշակ ստացող ուսանողների թիվը	
	տարեկան ճշտված պլան	փաստ	տարեկան ճշտված պլան	փաստ
<< կրթության և գիտության նախարարություն	15740	15740	11018	11018
<< մշակույթի նախարարություն	282	286	112	84
<< սպորտի և երիտասարդության նախարարություն	855	855	599	598
<< կառավարության առընթեր ոստիկանություն	119	91	-	-

ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչություն	43	43	30	30
ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	30	30	-	-
Ընդամենը	17069	17045	11759	11730

Հիմք ընդունելով 2018 թվականի պետական բյուջեի կատարման մասին հաշվետվություններում արտացոլված ցուցանիշները, հաշվարկվել է տարբեր գերատեսչությունների միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում պետական պատվերով մեկ սովորողի համար պետական բյուջեից հատկացված տարեկան գումարի չափը (աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3

2018 թվականին պետական բյուջեից «Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում» բաղադրիչով տրամադրված միջոցներ

Գերատեսչություն	Փաստացի տրամադրված գումար (հազ. դրամ)	Ուսանողների փաստացի թիվը	Մեկ ուսանողի հաշվարկով տարեկան ծախսը (հազ. դրամ)
ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	5,284,247.9	15740	335.7
ՀՀ մշակույթի նախարարություն	195,360.1	286	683.1
ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն	892,344.2	855	1,043.7
ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանություն	339,261.0	91	3,728.1
ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչություն	24,234.0	43	563.6
ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	4,533.2	30	151.1

Վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ տարբեր գերատեսչությունների միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների մեկ ուսանողի հաշվարկով պետական պատվերի շրջանակում հատկացված ուսանողական նպաստի տարեկան գումարի չափը կազմում է 151.1 հազ. դրամից մինչև 3,728.1 հազ. դրամ, կամ տարբերությունը 24.7 անգամ, որը պայմանավորված է ուսումնական հաստատությունների մասնագիտական առանձնահատկություններով, և հետևանք է «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի այդ բաղադրիչի սխալ պլանավորման:

ՀՀ կառավարությունը յուրաքանչյուր ուսումնական տարվա համար համապատասխան որոշումներով հաստատում է միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների անվճար ուսուցմամբ՝ ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վճարի լրիվ փոխհատուցմամբ ընդունելության տեղերը: Հաշվեքննության ընթացքում ուսումնասիրվել են տարբեր գերատեսչությունների համար հաստատված միջին մասնագիտական կրթության պետական պատվերի ընդունելության տեղերը ու պարզվել է, որ ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարության միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող երկու ուսումնական հաստատություններին ՀՀ կառավարության 10.06.2015թ. թիվ 600-Ն, 23.06.2016թ. թիվ 692-Ն և 23.06.2017թ. թիվ 728-Ն որոշումներով յուրաքանչյուր ուսումնական տարվա համար պետական պատվերի շրջանակում անվճար ուսուցմամբ հատկացվել է 90 ընդունելության տեղեր: Հաշվի առնելով, որ այդ հաստատություններում միջնակարգ կրթության հիմքի վրա միջին մասնագիտական կրթության տևողությունը երեք տարի է, պետական պատվերի շրջանակում սովորողների առավելագույն թիվը 2018 թվականի համար կազմում է 270 սովորող: Սակայն, ըստ 2018 թվականի պետական բյուջեի կատարման հաշվետվության՝ ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարության ուսումնական հաստատություններում պետական պատվերով միջին մասնագիտական կրթություն ստացողների թիվը կազմել է 855 սովորող, որի համար պետական բյուջեից հատկացվել է 892,344.2 հազ. դրամ, կամ մեկ սովորողի համար հատկացվել է միջինը՝ 1,043.7 հազ. դրամ: Հետևաբար, 2018 թվականին միջին մասնագիտական կրթություն ստացող պետական պատվերով սովորողների առավելագույն թվին համապատասխան ուսանողական նպաստի գումարը կազմում է 281,799.0 հազ. դրամ: Փաստորեն, ծախսային արդյունավետության տեսանկյունից «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի «Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում» բաղադրիչով 2018 թվականին կատարվել է 610,545.2 հազ. դրամի անարդյունավետ ծախս:

Պետական կրթաթոշակների տրամադրում

Համաձայն Կարգի՝ պետական կրթաթոշակը պետական ֆինանսական խրախուսանք է, որը մրցութային կարգով տրվում է միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատության ուսանողին՝ գերազանց և լավ առաջադիմության, հասարակական ակտիվության, պատշաճ վարքագիծ դրսևորելու համար, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով ընդունված սահմանամերձ կամ բարձրլեռնային բնակավայրերի ուսանողներին: ՀՀ կառավարությունը յուրաքանչյուր տարի, Հայաստանի Հանրապետության տվյալ տարվա պետական բյուջեով ուսումնական հաստատությունների համար նախատեսված միջոցների սահմաններում՝ ըստ միջին մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների, հաստատում է պետական կրթաթոշակներ ստացողների թիվը և չափը:

Հաշվեքննությամբ պարզվել է, որ 2018 թվականին, ինչպես նաև նախորդող և հաջորդող տարիներին, ըստ միջին մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների ՀՀ կառավարության կողմից պետական կրթաթոշակ ստացողների թիվը և չափը չեն հաստատվել: Փաստացի, առաջնորդվելով ՀՀ վարչապետի 14.04.1999թ. թիվ 217 որոշմամբ, տարիներ շարունակ առ հաշվեքննության պահը միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում, այդ թվում քոլեջներում պետական պատվերով սովորողների համար յուրաքանչյուր տարի ամսական կրթաթոշակը կազմել է 4750 դրամ: Պարզվել է նաև, որ 2018 թվականին առանց հիմնավորման «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրով նախատեսվել է տրամադրել պետական կրթաթոշակ 11759 սովորողի, որը կազմել է պետական պատվերով սովորողների պլանային թվի 69%-ը: Այդ ցուցանիշը պայմանավորված է նրանով, որ ի տարբերություն ՀՀ կրթության և գիտության, ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարությունների ու ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության ուսումնական հաստատությունների, որոնց համար նախատեսվել է տրամադրել պետական կրթաթոշակ պետական

պատվերով սովորողների 70%-ին, ՀՀ մշակույթի նախարարության համակարգում կրթաթոշակ նախատեսվել է տրամադրել պետական պատվերով սովորողների 40%-ին:

Բացի այդ, ըստ 2018 թվականի պետական բյուջեի կատարման հաշվետվության, ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարության միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող երկու ուսումնական հաստատություններում կրթաթոշակ է տրամադրվել 589 սովորողի՝ գումարային 34,072.0 հազ. դրամ: Հաշվի առնելով, որ սպորտի ուսումնական հաստատությունների միջին մասնագիտական կրթություն ստացող պետական պատվերով սովորողների առավելագույն թիվը 2018 թվականին կազմում էր 270 սովորող, կրթաթոշակ ստացող սովորողների 70%-ը կազմում է 189 սովորող, կամ կրթաթոշակի գումարը՝ 10,773.0 հազ. դրամ: Փաստորեն, ծախսային արդյունավետության տեսանկյունից «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի «Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ» բաղադրիչով 2018 թվականին կատարվել է 23,299.0 հազ. դրամի անարդյունավետ ծախս:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող 76 ուսումնական հաստատությունների 2018 թվականի տարեկան հաշվետվությունների վերլուծությունից պարզվել է, որ յոթ ուսումնական հաստատություններ պետական բյուջեից կրթաթոշակների վճարման համար ֆինանսավորված միջոցներից 100.0 հազ. դրամ և ավելի որպես կրթաթոշակ չեն վճարել սովորողներին, սակայն պետական բյուջե այդ գումարները չեն վերադարձրել և ծախսել են ոչ նպատակային (աղյուսակ 4):

2018 թվականին պետական բյուջեից կրթաթոշակների տրամադրման համար ֆինանսավորված միջոցներից ոչ նպատակային ծախսված գումարներ

հազ. դրամ

Հաստատության անվանումը	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս	Տարբերություն
Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան ՊՈԱԿ	16,538.7	14,601.5	1,937.2
Վանաձորի պետական գյուղատնտեսական քոլեջ	5,938.7	5,030.3	908.4
Երևանի էստրադային և ջազային պետական քոլեջ	7,088.0	6,308.0	780.0
Երևանի մշակույթի պետական քոլեջ	8,508.0	7,965.8	542.2
Արարատի պետական քոլեջ	10,311.0	9,880.0	431.0
Բերդի պետական քոլեջ	2,762.0	2,389.2	372.8
Գավառի պետական թշկական քոլեջ	2,277.0	2,109.0	168.0
Ընդամենը	53,423.4	48,283.8	5,139.6

Փաստորեն, 2018 թվականին «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրի «Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ» բաղադրիչով ոչ նպատակային է ծախսվել 5,139.6 հազ. դրամ:

Պետական պատվերի շրջանակում ընդունելության տեղեր

Հաշվեքննության ընթացքում ուսումնասիրվել է «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրով 2018/2019 ուսումնական տարվա համար անվճար ուսուցման տեղերի ընդունելության գործընթացը: 2018/2019 ուսումնական տարվա համար ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը ՀՀ կառավարության 15.06.2018թ. թիվ 686-Ն որոշմամբ հատկացվել է անվճար ուսուցման 6270 ընդունելիության տեղեր, որից 5917 տեղեր ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի հրամաններով բաշխվել են ըստ ուսումնական հաստատությունների և մասնագիտությունների, իսկ 353 տեղեր նախատեսվել են պահուստային: Ըստ հաստատված անվճար ուսուցման տեղերի՝ ընդունվածների թիվը կազմել է 5608 սովորող: Թափուր մնացած 309 և պահուստային 353 տեղերը վերաբաշխվել են այլ ուսումնական հաստատությունների ու մասնագիտությունների, որի արդյունքում հատկացված անվճար ուսուցման տեղերը ամբողջությամբ համալրվել են: Վերլուծությունը ցույց է տվել, որ «Գյուղատնտեսություն, անասնաբուժություն, անտառային տնտեսություն և ձկնային տնտեսություն» ոլորտի մասնագիտություններին հատկացված 345 տեղերին ընդունվել է 169 սովորող կամ համալրումը՝ 49%: Ընդ որում,

«Անասնաբուժություն» մասնագիտության համար հատկացված 108 տեղերից համալրվել են 17 տեղեր, իսկ «Գյուղացիական (ֆերմերային) տնտեսության կազմակերպում» ու «Ձկնաբանություն և ձկնաբուծություն» մասնագիտություններին հատկացված 15-ական տեղերին ընդունելություն չի եղել: Փաստորեն, համաձայն ՀՀ կառավարության ծրագրի (01.06.2018թ. թիվ 581-Ա որոշում) տնտեսական զարգացման երեք առաջնահերթություններից մեկը հանդիսացող՝ գյուղատնտեսության ոլորտի մասնագիտությունները պահանջված չեն հիմնական դպրոցների շրջանավարտների կողմից և անհրաժեշտ է բարձրացնել այդ մասնագիտությունների գրավչությունը:

Բացի գյուղատնտեսության ոլորտի, 2018/2019 ուսումնական տարվա համար ևս 13 մասնագիտություններով հատկացված տեղերին ընդունելություն չի կատարվել, իսկ մի շարք մասնագիտություններով հատկացված ընդունելության տեղերը համալրվել են մասնակի: Հաշվի առնելով, որ հանրապետության մարզերի քաղաքներում հիմնականում գործում են միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող մեկից ավելի ուսումնական հաստատություններ, նպատակահարմար է օպտիմալացնել ուսումնական հաստատությունները, կենտրոնացնելով ըստ մասնագիտությունների հատկացվող անվճար ուսուցման տեղերը:

III. ԱՅԼ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Համաձայն «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ «Մասնագիտական կրթական ծրագրերը նպատակաուղղված են կրթության հանրակրթական և մասնագիտական մակարդակների հաջորդականության միջոցով համապատասխան որակավորման մասնագետների պատրաստմանը, կարողությունների և հմտությունների ձևավորմանը, գիտելիքների ծավալի ընդլայնմանն ու որակավորման բարձրացմանը»:

«Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով սահմանվել է,

որ միջին մասնագիտական կրթությունը առնվազն հիմնական ընդհանուր կրթության հիմքի վրա միջին մասնագիտական կրթական ծրագրերի իրականացումն է: Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության համակարգը ներառում է՝

- 1) արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության պետական կրթական չափորոշիչները, հիմնական և լրացուցիչ կրթական ծրագրերը, պետական հավատարմագրման չափանիշները.
- 2) հիմնական և լրացուցիչ արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթություն և ուսուցում իրականացնող ուսումնական հաստատությունները և համապատասխան այլ կազմակերպություններ.
- 3) արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինները (այսուհետ՝ լիազոր մարմիններ).
- 4) արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության և ուսուցման համակարգի սոցիալական գործընկերները»:

Պետական պատվերով անվճար ուսուցման ընդունելության տեղերը ձևավորելիս ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը հաշվի է առնում Հայաստանի Հանրապետության շահագրգիռ կազմակերպությունների և գերատեսչությունների առաջարկությունները, ուսումնական հաստատությունների հայտերը, ինչպես նաև տնտեսության գերակա ոլորտները և հետագա զարգացման ուղղությունները, որը ամփոփելու արդյունքում ձևավորվում են ուսումնական տարվա համար անվճար ուսուցման տեղերը:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ կառավարությանը՝

- ՀՀ պետական բյուջեի «Միջին մասնագիտական կրթություն» ծրագրով հատկացվող միջոցները արդյունավետ կառավարելու համար նպատակահարմար